

La encuesta europea de valores (EVS) en Catalunya.

Enquesta encarregada per l'Agència de Patrocini i Mecenatge, Departament de Governació i Institut català de la Mediterrànea

Maig de 2000

RPEEO 131 a

Registre Públic d'Enquestes i d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 25/1998, de 4 de febrer

Generalitat
de Catalunya

Els valors a Catalunya

Enquesta europea. Any 2000

L'informe

Aquest informe tècnic es refereix a la implementació de l'Enquesta Europea de Valors (EVS) a Catalunya l'any 2000.

La primera enquesta data de 1981 i va ser promoguda per l'EVSSG (European Value System Study Group), fundació de caràcter benèfic amb seu als Països Baixos, i es va dur a terme a 12 països europeus.

La segona aplicació de l'EVS es va realitzar el 1990 i, en aquesta ocasió, es va fer una enquesta estatal i dues més d'autonòmiques, a Catalunya i el País Basc. Els resultats d'aquesta última es van fer públics el 1991 sota el títol "El sistema de valors dels catalans" (F.A Orizo i A. Sánchez, Institut Català d'Estudis Mediterranis).

Aquesta enquesta, elaborada per DATA, és el resultat de la tercera aplicació de l'Enquesta Europea de Valors (EVS) a Espanya i la segona a Catalunya.

□ Fitxa tècnica

❖ Treball de camp: primavera del 2000 (del 27 de març al 5 de maig), dins un estudi d'àmbit europeu comparat.

❖ Univers: població de Catalunya de 18 o més anys d'edat.

❖ Mostra: 1.200 persones, amb quotes per circumscripció, grandària d'hàbitat, sexe i edat. S'ha realitzat en sis categories d'edat: 18-24 anys; 25-34; 35-44; 45-54; 55-64, i 65 anys o més. Territorialment, s'han fet, de forma proporcional a la població, a Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona, amb un total de 586 homes i 614 dones enquestats.

❖ Tècnica: entrevista personal. La durada mitjana és de 70 minuts.

❖ Marge d'error del més menys 2'89 % i un índex de confiança del 95'45 %.

❖ Empresa: DATA Instituto de Estudios de Mercado, Opinión y Sociología Aplicada.

LA FAMÍLIA

EL MATRIMONI
no està passat
de moda i cal una
relació estable
per a ser feliç

Perquè un matrimoni tingui èxit, els catalans creuen que és important la fidelitat (67%), el mutu afecte i el respecte (63%), la comprensió i la tolerància (61%), els fills (58%) i una relació sexual feliç (51%), mentre que es valoren menys l'acord en qüestions polítiques (7%), les creences religioses (13%), pertànyer al mateix medi social (13%), els ingressos (23%) i els mateixos orígens ètnics (14%).

La majoria de la població creu que perquè un nen creixi feliçment cal que tingui una llar amb un pare i una mare (76%) però no es descarta que una dona pugui tenir un fill com a mare soltera (72% a favor). Es creu que el matrimoni no està passat de moda (70%) i que cal el matrimoni o una relació estable per a ser feliç (38%).

El treball i la parella

Respecte dels rols sexuals, els catalans creuen que una mare pot tenir una relació estable tant si treballa com no (61% d'acord), que un nen no té per què sofrir si la mare treballa (50% a favor), que una dona que treballa és la millor forma de ser independent (54% d'acord), que el marit i la muller han de contribuir als ingressos de la llar (59% a favor) i que els pares són tan aptes com les mares per tenir cura dels fills (50% d'acord).

PER ALS FILLS
és important
la responsabilitat

Paternalitat i parella

La paternitat és una institució respectada, al marge de si ells fan mèrits per ser estimats (74% a favor), i es pensa que els pares han de procurar el millor per als seus fills encara que sigui a costa del seu propi benestar (83% a favor).

Valors atribuïts a un nen

Bona educació "urbanitat"	84
Sentit de la responsabilitat	79
Tolerància i respecte	74
Independència	43
Imaginació	29
Sentit de l'economia i estalvi	28
Determinació, perseverança	27
Treballar dur	17
Fe	9
Abnegació	4

El 68% dels enquestats afirmen viure una relació estable de parella i, d'aquests, el 85% estar legalment casats amb la seva parella.

La família és la institució que els enquestats senten com a més important, atès que afirmen en un 61% que l'afecten les condicions de vida. El percentatge d'afectació de les condicions de vida baixen a mesura que el grup es va allunyant de l'individu, com la gent del barri (molt, 25%), la gent de la regió – Catalunya- (molt (20%), els compatriotes (molt, 20%) i els europeus (molt, 14%). Aquesta tònica es desvia una mica quan es refereix al gènere humà en general (molt, 23%).

LES RELACIONS ESTABLES a través del matrimoni

Nucli familiar

El 80% dels catalans no ha viscut cap relació estable de parella sense estar casat i el 18% sí. El 94% mai no s'ha divorciat i el 5% sí. El 58% està casat, el 28% mai no ho ha estat, el 8% és vidu/a, el 2% separat i el 2% divorciat. El 33% no té cap fill, el 17% un, el 28% dos, el 12% tres, el 4% quatre i el 2% cinc o més.

LA SOCIETAT

La percepció de pertànyer a la classe mitjana la converteix en el grup de referència. El 45% dels enquestats es consideren de classe "mitjana-mitjana", seguit del 34% de "mitjana-baixa". Només el 10% diu que és de classe "mitjana-alta", junt amb un altre 10,9 de "classe baixa", i un 0,8% de classe alta.

Objectivament, però, la distribució real per classes socials és una altra:

Distribució de classes socials		persones
Classe alta	1,1	66.000
Classe mitjana-alta	6,7	402.000
Classe mitjana-mitjana	15	900.000
Classe mitjana-baixa	14	840.000
Classe treballadora	25	1.488.000
Classe baixa	37,9	2.274.000

Dada mínima
col·lectius
objecte
de rebre
com a V.I.N.

Convivència

Dins d'una llista de persones a qui els catalans no voldrien tenir com a veïns, destaca el refús cap als membres d'ETA (72%), els drogoaddictes (55%), els alcohòlics (34%), les persones amb antecedents penals (32%), els extremistes de dreta (30%), els gitanos (24%) i les persones emocionalment inestables (24%), mentre que l'aversion baixa en el cas dels immigrants (9%), persones d'altres races (9%), homosexuals (11%) o persones amb sida (16%).

Ideologia

La dicotomia llibertat-igualtat es decanta a favor de la llibertat en un 45%, mentre que la igualtat només es considera en un 38%. En el posicionament esquerra-dreta, la franja màxima es troba en el 4,75 –corresponent al centre-esquerra– en una gradació del 0 al 10, i s'és partidari moderadament que l'Estat atorgui més llibertat a les empreses.

ELS MOSSOS - les institucions catalanes les més valorades

Confiança en les institucions

La confiança en les institucions està encapçalada pels mossos d'esquadra (62%), sistema de la sanitat (62%) i el Parlament català (62%), la Seguretat Social (58%), la policia (58%) i el Parlament espanyol (53%). La Unió Europea queda pràcticament amb el mateix índex d'acceptació i rebuig. Contràriament, es té una valoració negativa dels sindicats (61% de rebuig), la premsa (58%), l'administració pública (57%), les forces armades (61%), el sistema judicial (56%) i l'OTAN (60%).

PREOCCUPACIÓ pel les persones grans i els malalts

Actitud solidària

Els enquestats manifesten que els afecten més les condicions de vida de les persones grans (38%), dels malalts i discapacitats (32%), dels aturats (25%) i dels immigrants (19%). A l'hora de fer alguna cosa per millorar les condicions de vida, el primer que se cita és la família (71%), la gent major d'edat (41%), els malalts i els discapacitats (36%), la gent del barri (38%) i els immigrants (26%), en aquest darrer cas "pel bé de la societat".

Respecte a l'ajut que es donaria a la gent gran, la majoria ho faria per deure moral (48%), per interès social (43%), per compassió (37%), per propi interès (30%) i per fer alguna cosa a manera de restitució (27%). En el cas dels immigrants, cal ressaltar que, al marge del deure moral (41%), també es considera l'interès de la societat (36%) i l'interès propi (25%), de forma que s'interpreta que la immigració es considera ja una qüestió social que afecta tothom.

L'ÈTICA

Rebuig i permissivitat

L'avortament es majoritàriament acceptat, atès que el 61% l'aprova quan la dona no està casada i el 58% quan un matrimoni no vol tenir més fills. Hi ha permissivitat també amb el divorci (8% en contra), l'homosexualitat (14%), l'eutanàsia (16%), la prostitució (25%) i una relació sexual casual (28%).

Resulten molt penalitzats aquells comportaments individuals que afecten negativament els altres, i en general, el bé comú. Per exemple: conduir un cotxe que pertany a un desconegut (63% en contra), els experiments amb embrions humans (58%), la manipulació genètica dels aliments (56%), l'acceptació de suborns en el compliment de les seves obligacions (55%), prendre marihuana o haixix (52%) i l'excés de velocitat en concentracions humanes (50%).

Conducció justificant i censurable	Note mitjana
Divorci	6,74
Homosexualitat	5,84
Avortament	5,48
Eutanàsia	5,36
Una relació sexual casual	3,92
Prostitució	3,87
Pagar en efectiu per evitar pagar impostos	3,50
Reclamar beneficis a l'Estat, malgrat no tenir-hi dret	3,05
Mentir per interès personal	2,98
Fumar en edificis públics	2,97
Mantenir una aventura fora del matrimoni	2,88
Suïcidi	2,83
Enganyar en el pagament d'impostos -si es pot-	2,77
Prendre drogues, marihuana o haixix	2,36
Experiments científics amb embrions humans	2,23
Manipulació genètica dels aliments	2,21
Excés de velocitat en concentracions urbanes	2,09
Tirar escombraries en un lloc públic	2,08
Acceptar suborns mentre s'està treballant	2,02
Agafar i conduir un cotxe d'una persona que no es coneix	1,64
Conduir sota els efectes de l'alcohol	1,57

La majoria
creu en un Déu
personal

Creences

En ser preguntats sobre el bé i el mal, els catalans manifesten majoritàriament (57%) que no poden haver-hi directrius bàsiques sobre què és el bé i què és el mal, sinó que tot sovint depèn de les circumstàncies.

Un 77% de la població creu en Déu, que es defineix com un Déu personal (46%), tot i que la importància de Déu en la vida és molt relativa, ateses les respostes disperses del conjunt dels catalans. La majoria no resa mai (32 %).

Altres creences són menys esteses: la vida després de la mort (26%), el pecat (26%), el cel (24%), la telepatia (24%) o l'infern (17%).

LA RELIGIÓ

Els enquestats afirmen majoritàriament que pertanyen a una religió (73%), de la qual el 96% cita la catòlica, seguida, a molta distància, de la protestant (1%) i la musulmana (menys d'1%). No obstant això, només un 43% es considera una persona religiosa, mentre que no se n'hi considera un 46%, i el percentatge d'ateus és d'un 6% de la població.

Del 26% d'enquestats que no pertanyen a cap religió, un 66% manifesta que mai no ha pertangut a cap religió, de forma que aquests, percentualment, signifiquen un 17% respecte del total. S'ha d'interpretar que aquesta absència absoluta de pertinença a qualsevol religió està relacionada amb les persones joves que no han viscut en l'àmbit escolar i social una cultura religiosa.

Es demana
més RESPOSTES
de l'Església
als problemes actuals

Els catalans són crítics amb les respostes que l'Església catòlica dóna als problemes actuals i consideren que no atorga prou solucions als problemes morals i les necessitats de l'individu (57%), els de la vida familiar (62%), el de les necessitats espirituals (46%) i els problemes socials (63%). En el tema de l'assistència a les litúrgies, el 39% afirma que gairebé mai va a l'església, i el 30% que hi anava quan tenia 12 anys, la qual cosa indica un decreixement d'assistència a oficis religiosos a mesura que va passant el temps. En els esdeveniments socioreligiosos, tanmateix, l'estadística canvia, i un 67 per cent creu que és important la celebració religiosa en el naixement, un 66% en el matrimoni i un 69 per cent en la mort.

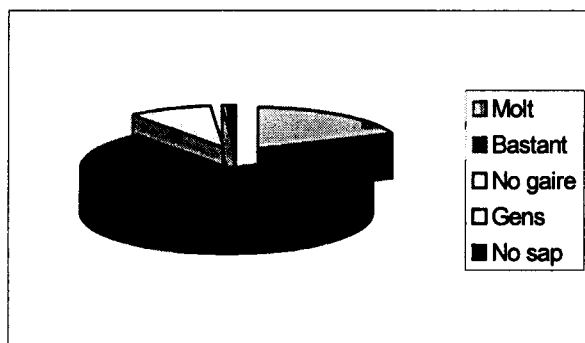
EL BENESTAR

La **FAMÍLIA** clau

INDIFERÈNCIA
cap a la política
i la religió

A l'hora de parlar dels criteris de benestar, els catalans situen en primer lloc la família (84%), seguida del treball (46%), els amics (36%), i el temps lliure i el lleure (31%), i, en canvi, demostren una certa indiferència cap a la política i la religió.

El 88% dels catalans són **FELIÇOS**

En conjunt, cal remarcar que la població catalana se sent molt feliç (18%) o bastant feliç (70%), mentre que els nivells d'infelicitat són baixos (gens feliç, 0%).

Treball

La importància que els catalans demostren cap al treball queda justificada per la necessitat d'obtenir uns bons ingressos (80%), per la seguretat laboral (67%) i pel bon horari laboral (57%), mentre que es demostra menys interès pel fet que el treball sigui útil a la societat, hi hagi lloc per a la iniciativa, estigui ben considerat socialment o existeixi pressió professional. Així mateix es valora que el treball sigui interessant i que s'ajusti a les capacitats personals.

Les prioritats en el treball

Tenir bons ingressos	38%
Seguretat en el lloc de treball	67%
Bona jornada de treball	57%
Amics agradables en el lloc de treball	56%
Un treball que sigui interessant	49%
Un treball que s'adapta a la capacitat d'un	49%

Alta grau de satisfacció amb el TREBALL escollit

La població de Catalunya està satisfeta amb el treball que té (barem màxim en el 8 sobre 10) i pren decisions en el seu lloc de feina (màxim en el 8 sobre 10), tot i que només un 53% considera que té un treball remunerat. Possiblement hi pesa el treball a les tasques de la llar de les dones, que no es considera treball, i la precarietat de molts contractes laborals.

Entre els aturats, el 38% ho està des de fa menys de mig any i el 30% entre mig any i un any. El 27% són parats de més d'un any.

La població de Catalunya dóna un especial èmfasi al treball en el sentit que aquest permet desenvolupar les capacitats de cadascú, creu que el treball sempre és el primer i que les persones que no treballen es tornen mandroses. No obstant això, atorguen llibertat a no treballar si no es desitja i afirmen que les persones amb més iniciativa i efectivitat han de ser millor remunerades. Així mateix, no pensen que els homes tinguin més dret a treballar que les dones però sí que tenen més dret a treballar, en situació d'escassetat, els espanyols que els immigrants.

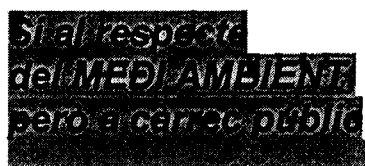
El temps de LLIBRE millor amb els amics

Temps lliure

D'entre les activitats que els catalans realitzen amb més freqüència hi ha la d'esmerçar el temps amb els amics (61%), seguit de fer-ho amb companys de treball fora de l'àmbit laboral (19%), mentre que aquest percentatge davalla quan es tracta de fer-ho en grups o associacions (9%) o bé en activitats religioses (8%).

Autoestima

Pel que fa a la llibertat individual, la majoria dels catalans pensen que tenen molt de control sobre el que és la seva vida, i es detecta un grau elevat de satisfacció existencial (el màxim valor és de 8 sobre 10). Les situacions de necessitat són considerades majoritàriament com a fruit de la injustícia social, tot i que també es creu que hi influeixen factors com la mandra i la manca de voluntat, o la mala sort.

Medi ambient

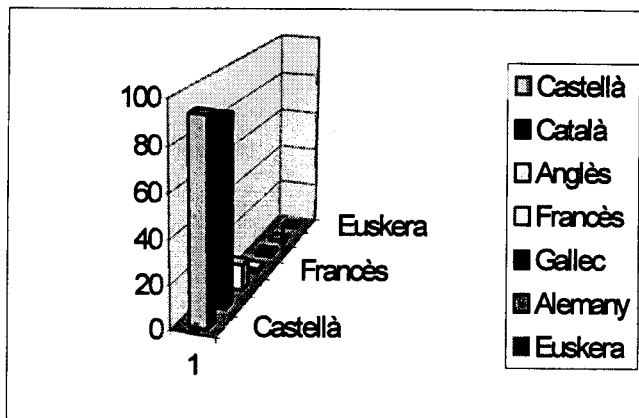
Respecte del medi ambient, els catalans s'hi mostren favorables, sempre que això no els hagi de costar diners. S'està d'acord a reduir la contaminació mediambiental si no ha de tenir cap cost econòmic, però, si s'hagués de pujar els impostos, no s'hi estaria majoritàriament d'acord, si no fos que hi hagués la certesa que aquests diners s'utilitzarien vertaderament per a aquesta finalitat. Igualment falta entusiasme en la participació en organitzacions no lucratives i en les activitats voluntàries, de les quals la més anomenada, tot i que amb un grau de compromís molt baix, és la de l'esport (6 %) i les culturals (5 %).

LA LLENGUA

**EL CATALÀ
preferit com
primera
llengua**

L'idioma que els enquestats han preferit com a primera llengua per als seus fills és el català (54%) i el castellà (41%); com a segona llengua, el castellà (52%) i el català (33%) respectivament; i com a tercera, l'anglès (69%).

Si sumem les preferències com a primera o segona llengua, el resultat és de 93 per cent per al castellà i del 87 per cent per al català.

LA POLÍTICA

Interès per la política

El 29% dels catalans diu tenir entre molt i bastant interès per la política. Hi ha, però, un grau molt baix d'activisme polític.

Coses que ha fet / feren cop	%
Signar una petició	27
Anar a una manifestació autoritzada	23
Participar en vagues no autoritzades	7
Donar suport a boicots	6
Ocupar edificis o fàbriques	2

Favorables
a una vida
més senzilla i natural

D'entre els objectius de l'Estat espanyol per als propers deu anys, els catalans assenyalen com a primer mantenir l'estatu quo que s'ha adquirit (39%) i en segon augmentar la participació ciutadana en les decisions importants (23%). Respecte dels canvis a fer, es ressalta el fet de viure d'una forma més senzilla i natural (89%), la importància de la vida familiar (88%), el protagonisme que es dóna a l'individu (76%), i el menor interès pels diners (74%).

Satisfacció
pel SISTEMA
democràtic

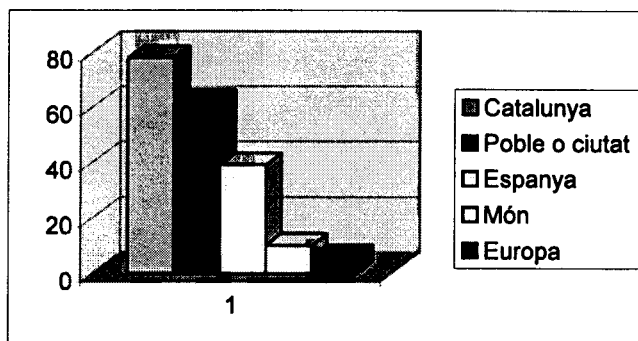
Democràcia

La majoria de la població es considera bastant satisfeta pel sistema democràtic (64%), i també la majoria de la gent creu que, a Catalunya, les coses van bé (majoria de puntuació en el 7 sobre una escala del 0 al 10). El 52% valora molt positivament el sistema democràtic i el 58% consideraria molt malament que l'exèrcit governés el país i s'està en desacord que en democràcia el sistema econòmic funciona malament (61%), que comporta disputes (49%) i que no és bona per a mantenir l'ordre (56%). Respecte dels drets humans, el 42% de la població pensa que hi ha prou respecte i el 32% que no gaire.

Primer CATALANS
després del poble
o ciutat
ten darrer terme
espanyols

Arrels

El 48% de la població se sent per damunt de tot de la ciutat o poble on viu, el 25% avantposa Catalunya i el 19% Espanya. En aquesta classificació de preferències, només es considera europeu l'1 per cent. Però si hi afegim la pregunta següent "i després?", amb el territori de Catalunya s'hi identifica el 78 per cent de la mostra, mentre que la ciutat o poble és el referent per al 62% i Espanya per a un 39%. Ciutadans de tot el món s'hi consideren el 10% i europeus el 6%.

El 8% se sent només espanyol, el 15% més espanyol que català, el 42% tant català com espanyol, el 26% més català que espanyol i el 5% només català. El 46% se sent molt orgullós de ser ciutadà català i el 34% de ser ciutadà espanyol. S'ha de destacar un descens en les qualificacions excloents -"només català", "només espanyol"- respecte a l'enquesta de fa 10 anys, i un augment en l'acceptació de la doble condició encara que sigui amb graus diferents. Per sentir-se català, el 59% diu que cal viure i treballar a Catalunya, el 53% tenir la voluntat de sentir-se català i el 49% haver nascut a Catalunya. No es valora tant parlar normalment el català (17%), defensar la nació catalana (17%) o provenir d'una família catalana (21%).

Dos de cada tres
catalans consideren
que tenim un grau
d'AUTONOMIA
suficient

Preferències polítiques

En el moment que es va fer l'enquesta -27 de març al 5 de maig de 2000-, els catalans es decantaven per votar en un 20% el PSC, en un 18% CiU, en un 13% el PP, en un 6% ERC, en un 2% IC-V i en un 1% IU.

El 65% de la població creu que Catalunya té el grau d'autonomia necessari i el 22% que és insuficient. Per a un 48 per cent, l'actual marc autonòmic permet assolir les aspiracions màximes.

Els valors dels catalans. Comparació 1990-2000

- La **família** (84% contra 86% l'any 90) continua sent el més important (resposta: "molt important") per als catalans, seguit de la **feina** (46% contra 71%), els **amics** (36% contra 48%), el **lleure** (31% contra 40%), la **religió** i la **política**. Els temes polítics són poc valorats quant a importància en la vida quotidiana, i es parla de política només "de tant en tant".
- Pel que fa al **medi ambient**, tot i la conscienciació cada cop més gran, els enquestats pensen que és principalment una missió del govern i que no ha de suposar cap despesa per a la població. Aquest aspecte ha variat considerablement en relació amb la consulta de fa 10 anys, quan el 36% de la població estava disposat a aportar recursos econòmics propis contra la degradació del medi ambient.
- Sobre qui no ens agradaria tenir de **veïns**, hi ha variacions notables. Tenim, en primer lloc, els membres d'ETA (72%) que no hi figuraven en edicions anteriors. Vénen després, normalment amb una reducció en el nivell de rebuig, els drogoaddictes (55% contra 62), alcohòlics (34% contra 47), gent amb antecedents penals (32% contra 46), extremistes de dreta (es manté en un 30%), gent emocionalment inestable (24% contra 28), gitanos (ara amb un 24%, s'incorpora com a ítem nou), gent amb sida (16% contra 38), musulmans (14% contra 18), homosexuals (11% contra 31), jueus, gent d'altres races (9% contra 14) i treballadors immigrants estrangers (9% contra 11).
- S'aprova majoritàriament l'**avortament** en determinades circumstàncies: quan la mare és soltera (61% contra 32% l'any 1990) i si el matrimoni no vol més fills (58% contra 35%).
- Augmenta el nombre de catalans que creuen en **Déu** (77% contra 71%), però es redueix el dels qui creuen en la **resurrecció** després de la mort (26% contra 35) o en el **pecat** (26% contra 40%).
- Es considera que l'**Església** no està donant respostes adequades a les necessitats morals (57% contra 50%), espirituals (46% contra 43%), familiars (62% contra 56%) i socials (63% contra 60%) de la gent.

- Es valora com a **objectius del país** mantenir l'estatu quo, la participació ciutadana, la contenció dels preus i la llibertat d'expressió. En l'enquesta anterior l'ordre era: creixement econòmic, tenir més en compte l'opinió de la gent, economia estable, ordre, control de preus, lluita contra la delinqüència i avançar cap a una societat més humana i impersonal.
- La majoria es consideren tant **catalans** com **espanyols** (42% contra 27% fa 10 anys) i després més catalans que espanyols (26% contra 11%). Si a l'anterior enquesta els catalans s'identificaven en primer lloc amb el seu país i després amb la localitat on vivien, ara aquesta figura en lloc preeminent (48% contra 22%) seguit de l'autonomia (25% contra 26%) i en tercer lloc, Espanya (19% contra 43%).